

UITREIKING RACHEL BORZYKOWSKIPENNING 2026 AAN WILLEM VAN NOREL

LAUDATIO

Niemand heb ik de naam Rachel Borzykowski zo vaak en met zoveel liefde horen uitspreken als door jou Willem. Jouw verhaal over Sobibor gaat stevast over Jules en daarmee over haar. Je blijft verbaasd als je publiek laat blijken dat ze Jules Schelvis niet kennen, iedereen kent hem, zelfs de Koning! Ik kan je verzekeren dat het publiek van vandaag Jules én Rachel kennen en dat de Rachel Borzykowskipenning die we je vandaag uitreiken je bijzonder toekomt! Vóóordat we dat doen, zal Martijn Pellis, oud-bestuurslid van de Stichting en een goede collega en vriend van jou, het laudatio uitspreken.

Beste Willem

Het is me een groot genoegen de mensen hier – de paar mensen die jou nog niet kennen- te vertellen over wat jij de afgelopen jaren hebt betekend voor de herinnering aan Sobibor.

Als eerste is er natuurlijk jouw grote betrokkenheid bij de jongerenconferentie. De Jeugdconferentie is een samenwerking tussen de Provincie Gelderland, de Stichting Pools-Duitse Verzoening en, later, Stichting Sobibor. Initiator was de provincie Gelderland: in het kader van de banden tussen de provincie en het district Lubelski ontstond het idee voor een Internationale Jeugdconferentie waarin Poolse, Duitse en Nederlandse middelbare scholieren samen Sobibor en Majdanek bezoeken rond 14 oktober, de datum van de opstand in '43 – die opstand zou dan ook samen worden herdacht. In verschillende jaren zijn verschillende landen toegevoegd en helaas ook weer afgevallen..

Herinneren door informatie en educatie

www.sobibor.org | E: info@sobibor.org

ING Bank IBAN: NL03 INGB 0003 3025 25 | Inschrijving KvK 11044675 |

Stichting Sobibor

Jij was er vanaf het begin bij: je hebt als eerste op verzoek van de Provincie Gelderland scholen gezocht die mee wilden doen met deze Internationale reis. De eerste reis vond plaats in 2013, 70 jaar na het uitbreken van de opstand. Dit is overigens ook de eerste keer dat wij elkaar moeten hebben ontmoet, tijdens dat diner 's avonds.

Jouw grote verdienste tijdens de reis is de geweldige begeleiding van de jongeren: je geeft ze niet alleen veel kennis mee, maar inspireert hen met de vele verhalen die je vertelt en je pikt ze op als ze emotioneel zijn. De wandelingen rond het meer, de avondbijeenkomsten met de Nederlandse jongeren en de gesprekken tussendoor zijn onmisbaar voor de groep. We hoorden op de eerste lustrumviering wat jouw inzet voor betekenis heeft gehad voor de nu jongvolwassenen. Dat was trouwens een mooi moment, die lustrumbijeenkomst in het provinciehuis in Arnhem. Oud-deelnemers vertelden daar wat de reis met hen had gedaan. Dat was bijzonder om te horen. Ook mooi om te zien dat sommige reisgroepen goed bevriend zijn geraakt.

Overigens is het project niet alleen de reis: je organiseert al jaren de kennismakingsmiddag in Elburg en de laatste jaren ook de terugkomdag in Amsterdam. In Elburg weet je bij elke voordeur iets te vertellen; het is voor de vaste groep docenten steeds de vraag welke nieuwe verhalen er deze keer weer zullen zijn. Ook in Amsterdam leidt je de groep rond, en ook daar loop je rond alsof het je eigen buurt is.

Aandacht voor de holocaust en dan Sobibor in het bijzonder in de vele presentaties die je houdt en al het werk dat je doet is het volgende dat te eren valt. Je bent medeoprichter geweest van de Sjoel Elburg als museum en levert een grote bijdrage aan de educatie van het museum. Je hebt meegewerkt aan het zichtbaar maken van de woningen van Joodse inwoners van Elburg en startte de Joodse wandeling door Elburg. Je bent

Herinneren door informatie en educatie

www.sobibor.org | E: info@sobibor.org

ING Bank IBAN: NL03 INGB 0003 3025 25 | Inschrijving KvK 11044675 |

actief lid van de 'historische' vereniging Arent thoe Boecop, die de geschiedenis van jouw Elburg levend houdt. Je activiteiten zijn altijd gericht op het uitdragen van kennis op een manier die jong en oud aanspreekt, je bent een echte verteller! Veel waarde hechtte je dan ook aan het luisteren en optekenen van de verhalen van overlevenden, zoals Rob Kahn en Maud Peper; voor de laatste schreef jij het voorwoord voor haar boek 'Chocola, de smaak van de vrijheid'. En steeds, als Maud naar Elburg komt, wacht jij haar op.

Aan de herinnering van het vooroorlogse Joodse leven in Elburg heb jij bijzondere bijgedragen geleverd in de vorm van de uitgifte van de boeken 'Joods leven in Elburg' en 'Elburg en Omstreken in Oorlogstijd 1940-1945'. Bij het laatste boek hoort ook een fantastische website met veel educatief materiaal, alles geïnitieerd en vormgegeven door Willem van Norel zelf. Je loopt nog regelmatig met groepen door jouw Elburg, en nog maar een paar dagen geleden stond je weer op het Nuborgh om een workshop te geven over Anna Shapira.

Je gevoel voor publiciteit is ook te prijzen. Zo zorg je altijd voor bekendheid van de reis. je hebt met die groep uit 2013 een presentatie gehouden in het provinciehuis. Zoals jij zei; iedereen was kletsend aan de borrel, maar na een paar zinnen werd iedereen stil.

Provinciale Staten bracht verslag uit over deze reis:

Start citaat: "De vier leerlingen van de Nuborgh hebben onlangs een presentatie verzorgd voor Provinciale Staten over hun belevenissen in Polen. Deze presentatie is als zeer indrukwekkend ervaren." Wim van Norel merkt op dat de jongeren een onvergetelijke ervaring hebben opgedaan in Polen en dankt de provincie voor de mogelijkheid om jongeren mee te nemen naar Wlodawa/Sobibor. Buitengewoon. Einde citaat.

Herinneren door informatie en educatie

www.sobibor.org | E: info@sobibor.org

ING Bank IBAN: NL03 INGB 0003 3025 25 | Inschrijving KvK 11044675 |

Stichting Sobibor

Na je pensionering als docent ben je vrijwilliger geworden bij Stichting Sobibor om in die hoedanigheid de Internationale Jeugdconferentie te kunnen blijven coördineren. Zijn kennis is voor leerling en docent van onschatbare waarde. Ook Stichting Sobibor profiteert daarvan en ook van je bereidheid je op wat voor manier dan ook in te zetten voor het verder vertellen van het verhaal over Sobibor.

En ik weet dat we hier geen fijnmensaward uitreiken, maar ik wil ook gezegd hebben dat je een goed mens bent: trots op je familie, op je stadje, altijd betrokken en hartelijk.

Beste Willem,

Ik ga afronden. Het laatste wat we op 14 oktober altijd doen is steentjes leggen bij de steen van Rachel; een van de dingen die jij Jules beloofd hebt. Je vertelt de jongeren veel over je ontmoetingen met Jules Schelvis, en je laat nooit na om de boodschap die hij jou meegaf ook aan hen door te geven, dat ze de verhalen moeten doorvertellen. Dat doorvertellen doe jij in alles wat je doet. Hiermee kun je met recht zeggen dat Willem de verpersoonlijking is van de doelen die Stichting Sobibor zich stelt.

Stichting Sobibor is jou daar bijzonder erkentelijk voor en spreekt de wens uit met dit laudatio dat de Rachel Borzykowskipenning ons nog lang aan elkaar verbindt.

Herinneren door informatie en educatie

www.sobibor.org | E: info@sobibor.org

ING Bank IBAN: NL03 INGB 0003 3025 25 | Inschrijving KvK 11044675 |